

SASTAMALA KARKUNKYLÄ KIRKKOVAINIO MAAKAAPELIKAIVANNON ARKEOLOGINEN VALVONTA

SISÄLLYSLUETTELO

1	Johdanto	2
1.1	Hankkeen tausta.....	2
1.2	Perustietoa kohteesta	3
1.3	Käytetyt menetit	4
2	Havainnot.....	4
3	Yhteenveto.....	7
4	Lähteet.....	8

Liite 1. Digitaalikuvaluettelo

Taustakartat:

Maanmittauslaitoksen Maastotietokannan 06/2017 aineistoa

http://www.maanmittauslaitos.fi/avoindata_lisenssi_versio1_20120501

SASTAMALA KIRKKOVAINIO, MAAKAPELIKAIVANNON ARKEOLOGINEN VALVONTA

Tiivistelmä

Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy suoritti kesällä 2017 arkeologisen valvonnan Sastamalassa, Karkunkylän historiallisen kylänpaikan ja Kirkkovainion rautakautisen kalmiston läheisyydessä. Valvonta liittyi Caruna Oy:n sähköverkon maakaapelointityöhön, jota suunnittelee Eltel Networks Oy. Valvonnan tarve on määritelty Pirkanmaan maakuntamuseon lausunnossa Diar: 123/2016. Valvontaa varten haettiin kohteelle tutkimuslupa Museovirastosta (MV/93/05.04.01.02/2017). Valvonnan kenttätyöt tehtiin 1.8.2017, ja niistä vastasi arkeologi (FM) Kirsi Luoto. Jälkityöt tehtiin syksyllä 2017. Valvonnan kustannuksista vastasi Caruna Oy, ja tilaajan edustajana toimi Eltel Networks Oy. Valvonnassa ei havaittu merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä.

Arkisto- ja rekisteritiedot

Tutkimuskohteen nimi:	Kirkkovainio 912010027
Tutkimuksen laatu:	Arkeologinen valvonta maakaapelointityön yhteydessä.
Tutkijat:	FM Kirsi Luoto
Tutkimuslaitos:	Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy
Kenttätyöaika:	1.8.2017
Tutkimuksen tilaaja:	Caruna Oy (tilaajan edustaja Eltel Networks Oy)
Kunta/kylä/tila	Sastamala/Karkunkylä/790-420-7-54
Peruskartta:	2121 07
Sijaintikoordinaatit: (ETRS-TM35FIN)	P: 6811650 I: 289533
Tutkimuksen löydöt:	Ei löytöjä.
Aiemmat tutkimukset:	Vesa Laulumaa koekaivaus 1998 Paula Purhonen tarkastus 1980 Aarni Erä-Esko inventointi 1949 Alfred Hackman kaivaus 1910 Juhani Rinne kaivaus 1906 Juhani Rinne kaivaus 1905 Juhani Rinne tarkastus 1904
Raportin säilytyspaikka:	Alkuperäinen raportti Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy:n arkistossa, kopio Museoviraston arkistossa.

LÄHESTYMISKARTTA

Ei mittakaavassa.

Kuva 1. Tutkimusalueen suurpiirteinen sijainti merkitty kartalle punaisella rajauksella. Pohjakartta © Maanmittauslaitos 06/2017.

1 Johdanto

1.1 Hankkeen tausta

Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy suoritti kesällä 2017 arkeologisen valvonnan Sastamalassa, Karkunkylän historiallisen kylänpaikan ja Kirkkovainion rautakautisen kalmiston läheisyydessä. Valvonta liittyi Caruna Oy:n sähköverkon maakaapelointityöhön, jota suunnittelee Eltel Networks Oy. Valvonnan tarve on määritelty Pirkanmaan maakuntamuseon lausunnossa Diar: 123/2016. Valvontaa varten haettiin kohteelle tutkimuslupa Museovirastosta (MV/93/05.04.01.02/2017). Valvonnan kenttätyöt tehtiin 1.8.2017, ja niistä vastasi arkeologi (FM) Kirsi Luoto. Jälkityöt tehtiin syksyllä 2017. Valvonnan kustannuksista vastasi Caruna Oy, ja tilaajan edustajana toimi Eltel Networks Oy.

1.2 Perustietoa kohteesta

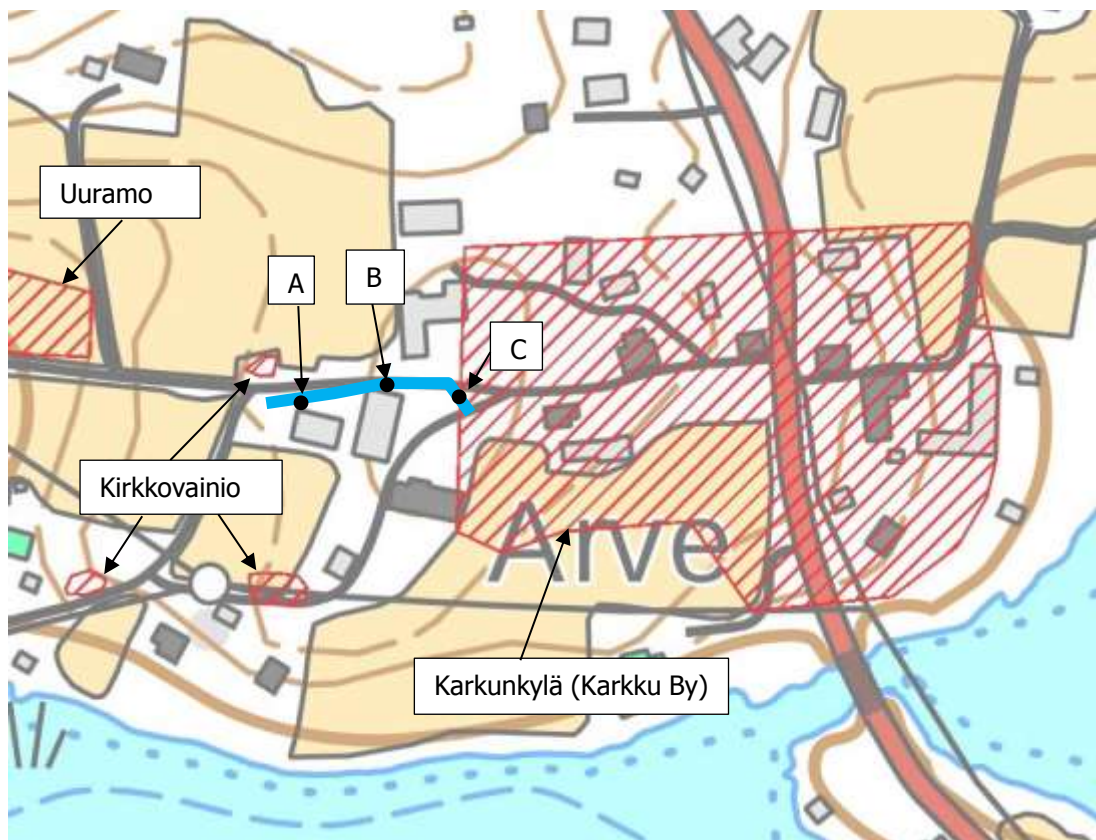
Kirkkovainio (muinaisjäännöstunnus 912010027):

ETRS-TM35FIN P: 6811585 I: 289343

YKJ P: 6814443 I: 3289429

Z: 60 – 65 m mpy

Kohde sijaitsee Sastamalan Karkunkylässä, Viekkalanselän pohjoisrannalla, pääasiassa Arven tilan mailla (kuva 2). Röykkiöt ovat sijainneet peltojen saartamilla, viljelemättömillä kaistaleilla. Polttokenttäkalmistoa on todettu ns. Kirkkovainiolla Arven päärakennuksesta 50 m lounaaseen ja röykkiöitä riihen länsi- ja luoteispuolella sekä naapuritilan Huikarin mailla. Arven tilan kahdeksan röykkiötä on kaikki tutkittu. Röykkiöt olivat rakenteettomia ja maansekaisia. Löydöt olivat lähinnä viikinkiaikaisia, mm. hevosenkenkäsolki ja eläinoristeinen pyöreä kupurasolki. Lisäksi paikalta on tehty havaintoja mahdollisesta asuinpaikasta. Kesällä 1998 (Laulumaa) tutkittiin vanhaa peltoaluetta Viekkalanselälle viettävässä rinteessä, tulevan asuinrakennuksen kohdalla. Tältä kohdalta ei todettu kiinteää muinaisjäännöstä. (Muinaisjäännösrekisteri 06/2017)

Kuva 2. Kirkkovainion polttokenttäkalmiston muinaisjäännösalue ja sen läheisyydessä sijaitsevat kohteet merkitty kartalle punaisina aluerajauksina. Valvottu maakaapelilinjaus on merkitty kartalle sinisellä viivalla. Havaintokohtat A – C merkitty kartalle mustina pisteinä. Muinaisjäännökset: muinaisjäännösrekisterin mukaan, pohjakartta © Maanmittauslaitos 06/2017, lisäykset Kirsi Luoto 2017.

1.3 Käytetyt metodit

Työn aluksi valvottavaksi määrätty ja pituudeltaan noin sata metrinen linjanosa käytiin läpi maastossa silmämääräisesti tarkastellen. Arkeologinen valvonta suoritettiin Uuramontien eteläpuolisella ja Arven talon pihamaalla kulkevalla maakaapelilinjauksella. Kaivetun kaapeliuran leveys oli pääsääntöisesti noin 80 cm. Kaivutyö eteni arkeologin valvonnassa aina kaivannon pohjasyvyyteen eli noin 90 cm syvyyteen saakka.

Kuva 3. Maakaapelilinjausta kaivetaan Arven tilan ulkorakennuksen pihamaalla. Kuvattu lännestä. (Kuva: Sastamala Kirkkovainio 2017:1)

Kohdat, jotka osoittautuivat arkeologisesti mielenkiintoisiksi, dokumentoitiin valokuvaamalla digitaalikameralla sekä tekemällä niistä muistiinpanoja. Myös taso- ja profiilikarttojen piirtämiseen oltiin varauduttu, mutta käytännössä tähän ei ollut tarvetta. Valvontaan liittyvät jälkityöt tehtiin syksyllä 2017. Kartat piirrettiin puhtaaksi käyttäen MapInfo-paikkatieto-ohjelmistoa ja digitaalikuvat arkistoitii Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy:n arkistoon Tampereella.

2 Havainnot

Maakaapelilinjauksen kaivuuta edeltäneessä silmämääräisessä havainnoinnissa ei havaittu maanpäällisiä merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Linjauksen kaivaminen aloitettiin lännestä edeten kohti itää. Lännessä valvottu linjaus alkoi paikalle jo aiemmin kaivetusta ja asennetusta muuntamorakennuksesta, jonka kaivutyötä ei oltu vastoin maakuntamuseon ohjeistusta valvottu. Tämä johtui siitä, ettei maakaapelia asentanut aliurakoitsija ollut jostain syystä ottanut allekirjoittaneeseen yhteyttä, vaikka valvonta oli tilaajan (Eltel networks Oy) puolesta jo tilattukin. Ilman valvontaa kaivettu linjauksenosa ja muuntamonpaikka on esitelty tarkemmin aiemmin kesällä tekemämme maakaapelilinjan koekaivauksen raportissa (Luoto Kirsi 2017: Sastamala Karkunkylä (Karkku by) maakaapelilinjan koekaivaus 2017, sivut 14 ja 15).

Kuva 4. Valvonnassa kaivetun maakaapelilinjan länsiosan sijainti merkitty kuvaan turkoosilla viivalla. Kuvan taustalla näkyy harmaana ilman valvontaa kaivettu ja asennettu muuntamokoppi. Kuvattu idästä. (Kuva: Sastamala Kirkkovainio 2017:2)

Elokuussa valvottu linjauksenosa kulki suurelta osin Uuramontien reunassa. Koko valvottu linjaus oli löydötöntä ja vailla arkeologisesti mielenkiintoisia havaintoja. Lännestä lukien noin 10 metrin matkalla kaivannon, joka tässä kohtaa kulki Arven ulkorakennuksen sorapihalla ja tien reunassa, eteläprofiili oli seuraava:

- 0 – 50 cm täyttömaa (hiesu, jonka seassa halkaisijaltaan 50-100 cm kiviä)
- täyttömaa joukossa oli joitakin tiilenkappaleita
- 50 – 90 cm täyttömaa (hiekkä, jonka seassa halkaisijaltaan 50-100 cm kiviä)

Kuva 5. Täyttösoraa linjauksen länsipäässä. Kuvattu idästä. (Kuva: Sastamala Kirkkovainio 2017:3)

Arven ulkorakennuksen pihaa oli täytetty useaan otteeseen, ja maanpinta vaikutti nousseen sen seurauksena 40 – 50 cm. Paikoin pihakerroksia oli päällekkäin useita, kuten havaintokohdassa A (ks. kuva 2):

0 – 35 cm harmaa sora

35 – 45 cm keltainen sora

45 – 52 cm tummanruskea hiekka

52 – 90 cm hiesusavi, seassa halkaisijaltaan 5 – 15 cm kiviä

Kuva 6. Havaintokohdan A eteläprofiili. Kuvattu pohjoisesta. (Kuva: Sastamala Kirkkovainio 2017:4)

tai havaintokohdassa B:

0 – 10 cm hiekka

10 – 25 cm sora

25 – 35 cm hiekka

35 – 50 cm vaalea hiekka

50 – 60 cm tummanruskea hiekka

60 – 90 cm hiesu, seassa suurehkoja, halkaisijaltaan 30-70 cm kiviä

Kuva 7. Havaintokohdan B eteläprofiili. Kuvattu pohjoisesta. (Kuva: Sastamala Kirkkovainio 2017:5)

Arven tilan päärakennuksen pohjoispuolella, pihamaalla maannos ei ollut niin kerrostunutta kuin Uuramontien reunassa tai ulkorakennuksen pihamaalla. Täälläkään ei kuitenkaan ollut havaittavissa arkeologisesti mielenkiintoisia ilmiöitä. Maannos havaintokohdassa C oli seuraava:

- 0 – 10 cm turve
- 10 – 30 cm multa
- 30 – 60 cm sekoittunut hiekka
- 60 – 90 cm vaalea sora.

Kuva 8. Maakaapelikaivantoa Arven tilan päärakennuksen pohjoispuolisella pihamaalla. Kuvattu etelästä. (Kuva: Sastamala Kirkkovainio 2017:6)

3 Yhteenveto

Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy suoritti kesällä 2017 arkeologisen valvonnan Sastamalassa, Karkunkylän historiallisen kylänpaikan ja Kirkkovainion polttokalmiston läheisyydessä. Valvonta liittyi Caruna Oy:n sähköverkon maakaapelointityöhön, jota suunnittelee Eltel Networks Oy. Valvonnassa ei havaittu merkkejä kiinteästä muinaisjännöksestä.

Tampereella 4.10.2017

Kirsi Luoto

Kirsi Luoto
FM, arkeologi

4 Lähteet

Painamattomat lähteet:

Jussila, Timo 2009. Sastamala Stormin, Kärppälän ja Karkunkylän-seudun vesihuoltoverkoston alueen muinaisjäännösinventointi 2009. Museoviraston arkistossa.

Luoto, Kirsi 2017. Sastamala Karkunkylä (Karkku by), maakaapelilinjan koekaivaus 2017. Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy:n arkistossa.

Sähköiset lähteet:

Museovirasto, Kulttuuriympäristön palveluikkuna.

<https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx> (15.6.2017)

Pitäjänpkartta 1847. Kansallisarkisto, digitaaliarkisto. Maanmittaushallitus >

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma) > Pitäjänkartasto > Karkku (2121 08+07 la.* -/- -) <http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=1367666> (15.6.2017)

Liite 1. Digitaalikuvaluettelo			
Kuvat on arkistoitu Heiskanen & Luoto Oy:n sähköiseen arkistoon. Kuvannut Kirsi Luoto 2017.			
kuvanro	aihe	kuvattu suunnasta	pvm
1	Maakaapelilinjausta kaivetaan Arven tilan ulkorakennuksen pihamaalla.	länsi	1.
2	Kaivettavaa linjausta sen länsiosassa.	itä	1.
3	Täyttösoraa linjauksen länsipäässä.	itä	1.
4	Havaintokohdan A eteläprofiili.	pohjoinen	1.
5	Havaintokohdan B eteläprofiili.	pohjoinen	1.
6	Maakaapelikaivantoa valvonta-alueen itäpäässä.	etelä	1.